

Czy ktoś z jedenastu konkursowych przedstawień XXVII Ogólnopolskiego Festiwalu Teatrów Jednego Aktora (27-29 marca 1993 roku) okazało się artystycznym wydarzeniem? Jeśli wziąć pod uwagę werdykty jurorów, za wydarzenie należałoby uznać „Kontrabasistę” wg Patricka Suskinda w wykonaniu Emiliana Kamińskiego. W reżyserii Roberta Glińskiego. Na OFTJA każdy juror przyznaje swój głos jednemu spektaklowi i swą decyzję publicznie uzasadnia. Przedstawienie, które zdobywa największą liczbę głosów, otrzymuje nagrodę główną Festiwalu. W dziejach OFTJA zdarzało się, iż jej nie przyznawano. W tym roku aż czterech spośród pięciu jurorów oddało swe głosy „Kontrabasistę”!

XXVII Ogólnopolski Festiwal Teatrów Jednego Aktora

Reżyser Lech Wosiewicz i aktor Antoni Pszoniak w uzasadnieniach werdyktów akcentowali słowo *t e a t r*. Rzeczywiście, E. Kamiński stworzył pełen spektakl. W jego *Kontrabasistę* nie zabrakło niczego, co powinno czy może pojawić się w widowisku teatralnym, przede wszystkim nie zabrakło aktorskiego profesjonalizmu, na który w swoim uzasadnieniu wskazał prof. Janusz Kryszak. Pisarz Wiesław Myśliwski dodał, iż została napisana świetna partia solo na kontrabas. Przed E. Kamińskim tekst Suskinda zrealizował – przed kilku laty – Jerzy Stuhr. To przedstawienie (na OFTJA nie pokazywane, nawet jako impreza towarzysząca) zostało uznane za wybitne osiągnięcie w dziedzinie monodramu. Czy krytyka i publiczność za takie uzna spektakl E. Kamińskiego? Publiczność pewnie tak – ta festiwalowa swoją nagrodę przyznała właśnie *Kontrabasistę*. Odnoszę wrażenie, iż nie tylko dlatego, że to dobre przedstawienie. *Kontrabasta*, pokazywany jako ostatni spektakl konkursowy Festiwalu, był nie tylko perfekcyjny, ale i populistyczny – w takim rozumieniu, że każdy z widzów otrzymuje tu coś dla siebie: zajmującą fabułę i uniwersalne przesłanie, zabawę i wzruszenie... I jeśli coś tu budzi wątpliwość, to właśnie to, iż być może spektakl był tak efektowny, ponieważ reżyser i aktor umieli uwzględnić oczekiwania publiczności, zawiązać ją. Powiedzieć można, że o to właśnie w teatrze idzie... Można jednak również dodać, że i o „coś więcej”...

Piąty juror – Lech Śliwonik oddał głos *Inwokacji* Witolda Dąbrowskiego. Ten aktor konstruując przestrzeń gry tak, by posiadała klimat sanktuarium, tworzył nastroj tajemnicy, skupienia... Symboliczność, surowość, pozorna prostota inscenizacji pozwalałyby szukać genezy tego precyzyjnego przedstawienia w teatrze określanym jako plastyczny. Urzekła subtelność aktora, który poprzez ruch, gest, sposób mówienia, a przede wszystkim autentyczne skupienie zbliżał się do sfery sacrum. Choć przedstawienie uznać należy za poetyckie, najmniej istotne zdaje się tu słowo. Wykorzystane zostały teksty T. S. Eliota, F. Kafki, W. Whitmana, fragmenty *Księgi Hioba*, ale służyły one budowaniu nastroju – scenicznej opowieści o życiu, tworzeniu, umiowaniu. *Inwokacja* to jedno z najspójniejszych przedstawień tegorocznego Festiwalu. Tutaj też

pojawilo się – jako najcenniejsza wartość spektaklu – „coś więcej” niż perfekcja, profesjonalizm. Jeśli W. Dąbrowskiemu udawało się zawiązać widzem, to wypełniał zadanie trudniejsze niż wykonawca *Kontrabasy*.

Gdyby, jak dawniej, przyznawano na OFTJA nagrodę za spektakl poruszający ważne problemy współczesności, otrzymałby ją zapewne Henryk Giżycki za *Skargę* wg kazań sejmowych ks. Piotra Skargi. Nie został w ogóle nagrodzony (co nie znaczy, iż nie został zauważony!), ponieważ jakoby nadużył i tekstu, i teatru – prezentując spektakl w kościele, gdzie stał się jakby ucieleśnionym duchem słynnego kaznodziei. Przedstawienie było ascetyczne w formie, klarowne – i przejmujące. Aktor posługiwał się staropolszczyzną – czy raczej stylizacją na staropolszczyznę – tak, iż zdawał się być przybyszem z innej rzeczywistości, a zarazem kimś żyjącym „tu i teraz”. Spektakl okazał się bardzo gorzki – te same dręczą nas problemy, co naszych przodków przed wiekami...

Skarga, Inwokacja i *Kontrabasta* to przedstawienia XXVII OFTJA ważne ze względu na wykonawstwo, konstrukcję, przesłanie. Dziewięćcy wdzięk i talent młodzieutkiej Katarzyny

Rutkowskiej w *Dziwictwie* wg Witolda Gombrowicza oraz uroda, skromność i niezły warsztat Anny Kadulskiej w *Śmierci Ofelii* wg Stanisława Wyspiańskiego zostały uhonorowane nagrodami za debiut. Próba czy zamiarą do aktorskiego spełnienia się w monodramie był krótki spektakl *Apres nous le deluge* wg *Wesela* S. Wyspiańskiego w wykonaniu Sławomira Maciejewskiego – aktora Teatru im. W. Horzycy. Wprawdzie aktor podjął tę próbę, ponieważ ceni *Wesele*, ale właśnie tekst – jakby z pustki wzięty i w próżnię kierowany – sprawił, iż zamierzenie nie zostało sfinalizowane przedstawieniem, które by poruszało.

XXVII OFTJA nie sprawi z pewnością, iż mający wieloletnią tradycję Festiwal zyska znaczenie imprezy ważnej w teatralnej Polsce. H. Giżycki, W. Dąbrowski i E. Kamiński dowodzą jednak, że formuła teatru jednego aktora jest wciąż żywotna. Nie znaczy to, iż OFTJA inspirowa do twórczych poszukiwań w dziedzinie monodramu. Festiwal stał się i był w tym roku przeglądem. W tym roku chyba również spotkanie: aktorów i publiczności, głównie młodej. Okazało się bowiem, że jednym z ciekawszych punktów w programie imprezy były dyskusje i rozmowy.

JERZY ROCHOWIAK

H. Giżycki w „Skardze”

KONTAKT '93

W nawiązaniu do rozmowy z p. dyr. K. Meissner, przedstawiamy wybór ważniejszych spektakli, które zostaną zaprezentowane toruńskiej publiczności podczas Międzynarodowego Festiwalu Teatralnego KONTAKT '93 w dniach 22-30 V br.: *Życie snem* Calderona (Teatr Dramatyczny im. Rustawelego, Tbilisi – 22 V), *Metamorfozy* H. Boerwinkla (Teatr TRIANGIL, Amsterdam – 22-23 V), *Żywot Protopopa Awwakuma* i *Carmina Burana* (Ośrodek Praktyk Teatralnych „Gardzienice” – 23-24 V), *Kalkwerk* T. Bernharda (Stary Teatr im. Mod-

rzejewskiej, Kraków – 24 V), *Intryga i miłość* F. Schillera (Teatr Dramatyczny im. Townsonogowa, Petersburg – 25 V), *Mozart w Pradze* J. Schmidta i J. Etlika (Teatr Ypsilon, Praga – 25 V), *Weissis w Weimarze* R. Hochhutha (Teatr Berliner Ensemble, Berlin – 26 V), *Romeo i Julia* W. Szekspira (Teatr Młodzieżowy, Tallin – 27 V), *Notatki z podziemia* F. Dostojewskiego (Teatr im. J. Kupały, Mińsk – 28 V), *Śmierć Iwana Iljicza* L. Toistoja (Teatr Studio, Warszawa – 28 V), *Wiśniowy sad* A. Czechowa (Teatr Mały, Wilno – 28 V), *Trylogia antyczna* wg Eurypidesa, Sofoklesa, Seneki (Teatr Narodowy, Bukareszt – 29-30 V), *Wilki i owce* A. Ostrowskiego (Pracownia Piotra Fomienki, Moskwa – 29 V).

(bej)